KEHA-keskus

15.5.2024

KEHA/35843/2024

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Eduskunta

TyV@eduskunta.fi

Asia: HE 37/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi/ Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta perjantai 17.5.2024 klo 11.00 / Asiantuntijapyyntö

**KEHA-keskuksen lausunto hallituksen esityksestä työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi**

1. Järjestämisvastuun siirtoon liittyvät muutokset

Käyttöoikeus voidaan järjestämislain 125 §:n 1 mom. mukaan myöntää työvoimaviranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle riippumatta siitä, onko kyseessä työ- vai virkasuhde, jos hoitaa 1 momentissa säädettyjä tehtäviä. Tämä asettaa työvoimaviranomaiselle vastuun myöntää oikeanlaisen käyttöoikeuden virkasuhteisille ja työsuhteisille käytettävissä olevista rooleista. Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

KEHA-keskus esittää huolensa siitä, miten työvoimaviranomainen täyttää tälle asetetun vaatimuksen tunnistaa a) virka- ja b) työsuhteisille henkilöille haettavat käyttövaltuudet suhteessa julkisen vallan käyttöön ja tietojen käsittelyyn liittyvään sääntelyyn niin työvoimapalveluita koskevassa laissa kuin yleislaeissa.

KEHA-keskus esittää Koulutusportti-järjestelmän asettamista käyttövelvoitteen piiriin. Järjestelmä sisältyy kotoutumislain soveltamisalaa laajemmin valtakunnallisiin maahanmuuttajien työvoimapalvelujen tietojärjestelmäpalveluihin ja se on vakiintuneena asiakasohjausjärjestelmänä ollut myös tiedolla ohjauksessa tarvittavan työvoimapalveludatan lähde. Lisäksi vuodesta 2025 alkaen Koulutusportti toimii myös palveluja yhdistävänä toimintona työvoiman piiriin kuuluvien ja kuulumattomien kotoutumista edistävissä palveluissa, mm. hyvinvointialueiden kanssa yhteistoiminnassa järjestettävissä monialaisissa kotoutumispalveluissa.

2. Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset

KEHA-keskus pitää hyvänä harkintavallan lisäämistä asiakastyössä ja sitä, että työvoimapalveluita järjestävillä tahoilla olisi joustavampi mahdollisuus

olla järjestämättä täydentäviä työnhakukeskusteluja työnhaun ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. KEHA-keskus tuo esiin huolensa siitä, että työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja ei pääsääntöisesti järjestettäisi työnhakijoille, joiden työttömyys on päättymässä kolmen kuukauden kuluessa.

KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan lakiesityksen mukainen kolmeen kuukauden aikaraja asettaa työnhakijat kuitenkin eriarvoiseen asemaan. Esimerkkinä mainittakoon tilanne, jossa työnhakija ilmoittaa työsuhteensa alkavan kolmen kuukauden sisällä, jätetään lähtökohtaisesti palvelun ulkopuolelle. Työnhakija, joka ilmoittaa työsuhteen alkavan neljä kuukautta työnhaun käynnistymisen jälkeen, tulee puolestaan jatkossakin haastatella seitsemän kertaa ensimmäisen kolmen kuukauden sisällä.

Ehdotettua muutosta haastaa lisäksi työnhakijoiden heterogeeninen joukko: Työnhakijoihin, jotka ovat ilmoittaneet työllistyvänsä kolmen kuukauden sisällä lukeutuu muun muassa opintonsa päättäneitä henkilöitä, jotka ovat ilmoittaneet aloittavansa jatko-opinnot kolmen kuukauden kuluttua opintojen päättymisestä. Esityksen mukaisesti työvoimapalvelujen tarjoajilla ei olisi tällöin velvoitetta kohdistaa aktiivista tukea (esimerkiksi kesätöitä) työllistymiseen väliaikana. KEHA-keskus esittää, että työnhakijan palveluprosessia tulisi arvioida nyt esitettyä laaja-alaisemmin ja kiinnittää huomioita mm. lakisääteisten keskustelujen määrään, laatuun ja tarkoituksenmukaisuuteen.

Edellä mainitun lisäksi KEHA-keskus esittää huolensa liittyen palveluprosessin seurantaan liittyvään dokumentointiin. Tällä hetkellä TE-palveluiden ei voida arvioida luotettavasti selvittävän tietoja tulevaisuuteen sijoittuvista työnhaun päättymisistä tai niiden syistä. Näin ollen työllistymisen tosiasiallinen seuranta on hankalaa. Huolenaiheeksi nousee myös työvoimapalveluita järjestävien tahojen tarve valtakunnallisesti yhdenmukaiseen tapaan arvioida asiakkaan tarpeet ja tilanne. Valtakunnallisesti yhdenmukainen ohjeistus ja arviointityökalut edesauttaisivat työnhakijoiden tasa-arvoisen palvelutarvearvioinnin ja asiakasohjauksen.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ryhmäpäällikkö Katariina Hepoaho ja ratkaissut johtaja Heikki Heikkilä.